

УДК 94 (469):325.83]:341.123(045)
DOI: <https://doi.org/10.33782/2708-4116.2023.2.203>

Олена Скрипник*

ВІЙНА ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ПОРТУГАЛЬСЬКИХ КОЛОНІЙ І ПОЗИЦІЯ ООН

Анотація: У статті досліджено процес здобуття незалежності португальськими колоніями. Охарактеризовано яку позицію мала ООН у війнах за незалежність Анголи, Мозамбіку та Гвінеї-Бісау. Досліджено роботу Спеціального комітету з деколонізації стосовного даного питання. Визначено, що війни за незалежність португальських колоній були класифіковані ООН як загроза міжнародному миру та безпеці. Проаналізовано роботу Ради Безпеки ООН щодо припинення військових дій у португальських колоніях і вирішення питання надання незалежності цим країнам. Охарактеризовано роботу Генеральної Асамблеї ООН щодо мирного врегулювання конфліктів між Португалією та її африканськими колоніями.

З'ясовано, що з прийняттям Генеральною Асамблеєю ООН Декларації про надання незалежності колоніальним країнам та народам, Організація зайняла чітку позицію щодо надання допомоги народам Африки отримати право на самовизначення. У війнах за незалежність португальських колоній ООН засуджувала жорстоку та репресивну політику Португалії та надавала всебічну підтримку національно-визвольним рухам Анголи, Гвінеї-Бісау та Мозамбіку.

Ключові слова: ООН, Рада Безпеки ООН, Ангола, Мозамбік, Гвінея-Бісау, війна за незалежність, Генеральна Асамблея ООН

Організація Об'єднаних Націй стала єдиною міжнародною організацією, яка виступає гарантом миру та безпеки у світі. Від моменту свого заснування ООН не була осторонь жодного регіонального конфлікту. Не менш важливою була й участь ООН у процесі деколонізації країн Азії та Африки. Особливо відчутною її діяльність у даному напрямку стала після прийняття у 1960 р. Декларації про надання незалежності колоніальним країнам та народам, яка розширила можливості впливу ООН на процес деколонізації, зокрема і на розпад португальської колоніальної імперії. Невирішеними залишаються питання: наскільки дієвою була діяльність Організації в процесах деколонізації португальської колоніальної імперії та чому попри вплив ООН війни за незалежність у португальських колоніях тривали п'ятнадцять років?

У науковій літературі питанню розпаду португальської імперії приділили увагу у своїх дослідженнях М. Олійник¹, Ж. Сорайва² й ін. Проте малодослідженим залишається питання участі та позиції ООН під час війн за незалежність португальських колоній.

* Скрипник Олена Миколаївна – кандидат історичних наук, доцент, професор кафедри всесвітньої історії та методик навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна); ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1904-3468>; e-mail: o.skrypnyk@udpu.edu.ua

¹ Олійник М. Вплив міжнародних відносин на розвиток і крах останньої колоніальної імперії в Європі. *Емінак*. 2019. № 3 (27). С. 208-216.

² Сарайва Ж.Э. История Португалии. Москва: Весь Мир, 2007. 442 с.

Загалом, низка робіт присвячені окремим питанням діяльності ООН з підтримки миру, це дослідження В.С. Бруза³ та В.П. Кучинського⁴.

Мета статті полягає у визначенні позиції ООН під час війн за незалежність португальських колоній Анголи, Мозамбіку та Гвінеї-Бісау, а також дослідженні її ролі у мирному врегулюванні даних конфліктів.

Завдання дослідження полягає у з'ясуванні ролі та впливу ООН у процесі здобуття незалежності португальськими колоніями та діяльності ООН щодо підтримання міжнародного миру та безпеки на прикладі війн за незалежність Анголи, Гвінеї та Мозамбіку.

Португальська колоніальна експансія мала тривалу історію, пік могутності котрої припав на XVI ст., зокрема, низка територій були захоплені в Африці. До початку деколонізації під управлінням Португалії в Африці залишилися такі країни як Ангола, Мозамбік і сучасна Гвінея-Бісау. Надавати незалежність даним країнам португальці не поспішали. Незважаючи на те, що у 1960 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла Декларацію про надання незалежності колоніальним країнам та народам, зокрема, відповідно до якої «усі народи мають право на самовизначення; в силу цього права вони вільно встановлюють свій політичний статус та здійснюють свій економічний, соціальний та культурний розвиток»⁵, незалежність португальські колонії Африки здобували збройною боротьбою.

Організація Об'єднаних Націй не могла стояти осторонь національно-визвольних війн, які відбувались в Анголі, Мозамбіку та Гвінеї, адже, відповідно до згаданої Декларації, ООН мала сприяти руху за незалежність у підопічних і несамоврядних територіях⁶. Це ознаменувало початок нової діяльності ООН стосовно сприяння здобуття незалежності колоніями.

Відповідно до статті 73 Статуту ООН, члени Організації Об'єднаних Націй, які несуть або приймають на себе відповідальність за управління територіями, народи яких ще не досягли повного самоврядування, повинні визнавати той принцип, що інтереси населення несамоврядних територій є першорядними та зобов'язані максимально сприяти благополуччю населення цих територій у рамках системи міжнародного миру та безпеки⁷. Держави-члени ООН, які на момент утворення Організації мали колонії повинні були надати інформацію до Генеральної Асамблеї про несамоврядні території, які їм підконтрольні. Проте Португалія відмовилась надавати таку інформацію, адже з 1951 р. території, які раніше значилися у португальській конституції як колонії, стали називатись «заморськими провінціями» із нібито більшими автономними правами. Хоча на практиці у колоніях продовжувала процвітати расова дискримінація, корінне населення залишалось позбавленим політичних прав, існувало пряме управління, а будь-які антипортугальські виступи зазнавали репресій⁸.

³ Бруз В.С. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів. Київ: Либідь, 1996. 112 с.

⁴ Кучинський В.П. З розумінням потреби історичних змін (ООН та геополітичні виклики сучасності: роль та ефективність організації у розв'язанні глобальних проблем). *Політика і час*. 2004. № 3. С. 3-8.

⁵ Declaration on the granting of independence to colonial countries and peoples. A/PV.947. Dec. 14, 1960. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/152/88/pdf/NR015288.pdf>

⁶ Ibidem.

⁷ Статут ООН. Київ: Департамент громадської інформації ООН, 2008. С. 45.

⁸ Report of the Special Committee on the Situation with regard to the Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples. New York: UN, 1963. P. 16.

Тому створений ГА ООН у 1961 р. Спеціальний комітет шести з передачі інформації (далі – Спеціальний комітет з деколонізації) відповідно до статті 73 Статуту ООН визначив, що несамоврядними територіями під адміністрацією Португалії є: Архіпелаг Кабо-Верде; Гвінея, яка називається Португальська Гвінея; Сан-Томе і Принсіпі та їх залежні території; Сан-Жоао Батіста де Ажуда; Ангола, включаючи анклав Кабінда; Мозамбік; Гоа та залежні території, що називаються штатом Індія; Макао та залежні території; Тімар і залежні території⁹. Відповідно до висновку Спеціального комітету з деколонізації, Португалія зобов'язувалась передавати інформацію про дані території в ООН.

Небажання цієї країни надавати інформацію до ГА ООН пов'язано зі спалахом повстань, які розпочалися в Анголі, Гвінеї, Мозамбіку та репресивними заходами, застосованими там Португалією. Щоб втримати колонії силою, Португалії довелося посилити репресії, а також збільшити чисельність збройних сил з 40 тис. чоловік у 1961 р. до 217 тис. у 1974 р. Війна забирала до 40% держбюджету¹⁰. Перші національно-визвольні виступи розпочалися в Анголі у 1961 р., які організував Народний рух за визволення Анголи (МПЛА). Португальці жорстоко придушили дане повстання, а ООН, у свою чергу, закликала уряд Португалії вжити негайних заходів «для передачі всіх повноважень народам цих територій без будь-яких умов або застережень, відповідно до їх вільно вираженої волі та бажання, без будь-якої різниці щодо раси, віросповідання чи кольору шкіри, щоб дати їм можливість насолоджуватися повною незалежністю і свободою»¹¹. ГА визнала, що ситуація характеризувалася як «серйозна загроза міжнародному миру та безпеці» та визнавалася необхідність негайного вжиття заходів щодо надання незалежності цим територіям.

Також ГА закликала, щоб інші держави не надавали допомогу Португалії, яка б дозволила продовжувати репресії проти народів територій, що перебувають під її управлінням, і звернулась до Ради Безпеки ООН вжити всіх належних заходів у випадку, якщо уряд Португалії відмовиться виконувати цю резолюцію та попередні резолюції Генеральної Асамблеї з даного питання¹².

У 1961 р. Рада Безпеки ООН тричі розглядала питання деколонізації португальських колоній. Насамперед, мова йшла про Анголу, в якій португальці продовжували репресивну політику проти місцевих національно-визвольних рухів. РБ ООН закликала португальську владу припинити репресії та знайти мирне вирішення проблеми¹³. Проте Португалія не прислухалась до закликів ООН і продовжувала війну в Анголі. Це ж саме питання розглядалось РБ ООН і в 1963 р. (Резолюції № 180 та № 183), коли паралельно з війною в Анголі розпочалася збройна боротьба за незалежність у Португальській Гвінеї. Резолюцією № 180 Португалію закликали вивести всі військові сили з даних територій; оголосити політичну амністію та дозволити діяльність політичних партій; розпочати переговори з

⁹ Transmission of information under Article 73-e of the Charter. A/PV.948. Dec. 15, 1960. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/153/16/PDF/NR015316.pdf>

¹⁰ Олійник М. Вплив міжнародних відносин... С. 213.

¹¹ The situation in Angola. A/PV.992. Apr. 20, 1961. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/198/18/PDF/NR019818.pdf>

¹² Territories under Portuguese administration. A/RES/1807(XVII). Dec. 14, 1962. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/193/15/PDF/NR019315.pdf>

¹³ Резолюція Ради Безпеки ООН від 09.06.1961 р. S/RES/163. URL: <https://www.un.org/securitycouncil/ru/content/resolutions-adopted-security-council-1961>

метою визнання права колоній на самоуправління; негайно надати незалежність всім територіям народи яких цього вимагають. Також, важливим моментом був заклик до інших країн не продавати та не надавати зброю та військово спорядження португальській владі для війн в африканських колоніях¹⁴. Дане рішення не мало позитивних результатів, адже Португалія фактично відмовилася його виконувати, аргументуючи це тим, що не було досягнуто домовленостей стосовно тлумачення ООН терміну «самовизначення». РБ ООН, звичайно, засудила невиконання урядом Португалії резолюції № 180 та ще раз розтлумачила для цієї країни зміст поняття «самоуправління»¹⁵.

Для того щоб отримувати достовірну інформацію про ситуацію у португальських колоніях, ГА ООН заснувала Спеціальний комітет територій під португальським управлінням, який щорічно надавав інформацію про управління колоніями, колоніальний уряд, про становище населення, діяльність політичних партій і робив загальний висновок стосовно процесу деколонізації у португальських колоніях¹⁶. Слід зауважити, що влада Португалії не зовсім позитивно ставилась до існування такого комітету та неодноразово відмовлялася співпрацювати з ним. Наприклад, коли у 1963 р. спеціальний комітет територій під португальським управлінням запросив постійного представника Португалії при ООН на своє засідання, то отримав відмову, яку Португалія аргументувала тим, що «не входить» до даного комітету¹⁷. Натомість зі Спеціальним комітетом активно співпрацював Національний фронт визволення Анголи (ФНЛА), який об'єднав усі національні сили, що вели боротьбу за визволення Анголи.

У 1963 р. на засіданні Спеціального комітету представник ФНЛА Карлос Гонсалвес повідомляв про жорстокі дії португальських колоністів, про численні знищення португальцями ангольських сіл, про безперервні бомбардування португальськими повітряними силами, внаслідок яких загинуло більше 50 000 людей¹⁸. Більшість членів Спеціального комітету засуджували такі дії Португалії та пропонували звернутись до Ради Безпеки ООН аби змусити Лісабон до співпраці, виконання Декларації та резолюцій ГА. Проте уряд Португалії не визнавав законність діяльності Спеціального комітету та продовжував наполягати на тому, що це є конфлікт в її «заморських провінціях», який не загрожує міжнародному миру та безпеці, та пропонував провести нараду з тими країнами, які межують із «заморськими територіями» Португалії аби забезпечити взаємні гарантії добросусідських відносин¹⁹.

На даному етапі ми бачимо, що ООН засуджувала позицію Португалії в її політиці стосовно своїх колоній, але далеко не всі країни були готові до прийняття певних радикальних дій стосовно Португалії. Зокрема, Велика Британія, яка на той час ще також мала колонії, схилила ООН до послідовної, поміркованої політики аби переконати Португалію до необхідності виконання резолюцій ГА ООН.

¹⁴ Резолюція Ради Безпеки ООН від 31.07.1963 р. S/RES/180 URL: <https://www.un.org/securitycouncil/content/resolutions-adopted-security-council-1963>

¹⁵ Резолюція Ради Безпеки ООН від 11.12.1963 р. S/RES/183 URL: <https://www.un.org/securitycouncil/content/resolutions-adopted-security-council-1963>

¹⁶ Territories under Portuguese administration. A/RES/1807(XVII). Dec. 14, 1962. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NRO/193/15/PDF/NRO19315.pdf>

¹⁷ Report of the Special Committee... 1963. P. 32.

¹⁸ Ibid. P. 33.

¹⁹ Ibid. P. 53.

У той же час національно-визвольна боротьба розпочалась і в Мозамбіку. На початку 1960-х рр. з метою повалення колоніального режиму в Мозамбіку утворилася низка політичних організацій, які у 1962 р. об'єдналися у Фронт визволення Мозамбіку (ФРЕЛІМО). Спочатку ФРЕЛІМО спробувало досягнути незалежності шляхом мирних переговорів, але португальський уряд А. Салазара відмовився розмовляти та відповів репресіями, після чого Португалії було оголошено війну.

Генеральна Асамблея ООН у 1965 р. прийняла резолюцію, де знову засудила колоніальну політику Португалії та її постійну відмову виконувати резолюції Генеральної Асамблеї та Ради Безпеки і закликала держави-члени ООН запровадити низку санкцій, зокрема: розірвати дипломатичні та консульські відносини з урядом Португалії; закрити свої порти для всіх суден, що ходять під португальським прапором або на службі Португалії; заборонити своїм кораблям заходити в будь-які порти Португалії та її колоніальних територій; відмовити у посадці та транзиті всім повітряним суднам, що належать чи перебувають на службі уряду Португалії; бойкотувати всі переговори з Португалією. Також у резолюції було звернення і до НАТО, щодо припинення постачання, продажу й обслуговування зброї, військового обладнання та боєприпасів²⁰.

Війна Португалії в її африканських колоніях вимагала значних ресурсів, у 1965 р. витрати на утримання «надзвичайних збройних сил у заморських територіях» сягали до 3 601 400 000 ескудо, що приблизно становило 130 млн. американських доларів. Кожен день дій у «заморських територіях» обходився Португалії приблизно у 350 000 американських дол. Проте, незважаючи на такі великі витрати, А. Салазар відкидав будь-яке «політичне вирішення» питання про військові дії в африканських територіях, що знаходилися під управлінням Португалії, а продовження військових дій назвав єдиною можливістю встановити «порядок на територіях та забезпечити мирний розвиток населення»²¹. З такою позицією зовсім не погоджувались в ООН, тому Рада Безпеки Резолюцією № 218 (1965 р.), Резолюцією № 226 (1966 р.), Резолюцією № 312 (1972 р.) та Резолюцією № 322 (1972 р.) терміново вимагала від Португалії надати право народам під її управлінням на самовизначення та незалежність; припинити всі репресії та вивести всі військові сили з Анголи, Гвінеї та Мозамбіку; розпочати переговори з представниками місцевих політичних сил²². Засуджувала відмову уряду Португалії виконувати Резолюцію ГА ООН 1514 щодо надання незалежності даним африканським країнам і вимагала, щоб усі держави в обов'язковому порядку, «безпосередньо, а також шляхом їх дій у відповідних міжнародних установах, членами яких вони є, здійснювали заходи, передбачені в резолюції 2107 (XX) Генеральної Асамблеї, зокрема, не надавати уряду Португалії будь-яку допомогу, яка б сприяла продовженню репресій проти народів Африки»²³.

Окрім того, Спеціальний комітет з деколонізації звертався до спеціалізованих

²⁰ Question of Territories under Portuguese administration. A/RES/2107(XX). Dec. 21, 1965. URL: <https://research.un.org/en/docs/ga/quick/regular/20>

²¹ Report of the Special Committee on the Situation with regard to the Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples. New York: UN, 1967. P. 202.

²² Question relating to Territories under Portuguese administration. S/RES/218. 1965. URL: <https://www.un.org/securitycouncil/content/resolutions-adopted-security-council-1965>

²³ Territories under Portuguese administration. S/RES/312. 1972. URL: <https://www.un.org/securitycouncil/content/resolutions-adopted-security-council-1972>

установ і міжнародних організацій системи ООН аби вони надавали допомогу африканським народам в їхній боротьбі проти Португалії. Мова йшла про допомогу біженцям, спільну розробку із національно-визвольними організаціями Анголи, Мозамбіку та Гвінеї конкретних програм допомоги, співпрацю з Організацією Африканської Єдності. Окремим було звернення Спеціального комітету і до Міжнародного банку реконструкції та розвитку та Міжнародного валютного фонду про припинення фінансової, економічної, технічної й іншої допомоги уряду Португалії до того часу, поки він не відмовиться від колоніальної політики та політики расової дискримінації²⁴. Зокрема пропонувалось відкликати надані уряду Португалії позики та кредити, які використовуються для придушення національно-визвольного руху в португальських колоніях. Проте Міжнародний банк реконструкції та розвитку відмовив у даному проханні, про що свідчить лист від 14 травня 1969 р. в якому Банк запевняє, що надані ним позики йдуть на проекти економічного розвитку Португалії²⁵.

Таким чином, Організація Об'єднаних Націй намагалась використовувати всі можливі важелі впливу на міжнародній арені аби підтримати національно-визвольні рухи у португальських колоніях Африки та примусити Португалію до припинення війн. У 1969 р. Спеціальний комітет знову звернувся до НАТО з вимогою припинити будь-яку допомогу уряду Португалії, включаючи підготовку португальського військового персоналу як у межах, так і за межами Північноатлантичного Альянсу, припинити постачання, продаж та обслуговування зброї, військового обладнання та боєприпасів, включаючи літаки, гелікоптери й автомобілі²⁶. Комітет звертав увагу на те, що ситуація в африканських країнах лише погіршувалась, репресивні заходи посилювались, португальці порушували Женевську конвенцію про поводження з військовополоненими (1949 р.).

Зміна уряду в Португалії у 1968 р. надала сподівання на припинення війн в Африці, проте новий прем'єр-міністр М. Каетану продовжував війни аж до 1974 р. Португальський уряд «відмовився приєднатися до руху деколонізації, підтримуючи тезу, згідно з якою Португалія – багатоконтинентальна та багаторасова держава, сформована кількома століттями історичного розвитку; отже, її території за межами Європи є не справжніми колоніями, а лише складовими частинами національної території, а тому вони не можуть бути відокремленими»²⁷. ООН, у свою чергу, продовжувала впливати на дану ситуацію з метою отримання африканськими країнами незалежності.

У 1970 р. Спеціальний комітет розглядав питання про території, що знаходилися під португальським управлінням, на своїх 743, 747, 750, 752, 755 і 757 засіданнях, що проходили в період між 14 травня та 18 серпня 1970 р. На засіданнях розглядався звіт спеціальної групи, яка була створена для встановлення зв'язків з представниками національно-визвольних рухів колоніальних територій даного континенту у зв'язку з підготовкою аналітичного дослідження та наміченою програмою дій у рамках резолюції 2521 (XXIV) Генеральної Асамблеї від 4 грудня 1969 р., щодо десятої річниці Декларації про надання

²⁴ Report of the Special Committee on the Situation with regard to the Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples. Volume 1. New York: UN, 1974. P. 145-148.

²⁵ Ibid. P. 159.

²⁶ Ibid. Volume 2. P. 158.

²⁷ Сарайва Ж.Э. История Португалии... С. 343.

незалежності колоніальним країнам і народам. У звіт були включені висловлювання представників національно-визвольних рухів територій, що знаходилися під португальським управлінням: пана Жозефа Турпіна, представника Африканської партії боротьби за незалежність «португальської» Гвінеї та островів Зеленого Мису (ПАІГК) в Алжирі; пана Марселіно дос Сантоса, віце-президента Фронту звільнення Мозамбіку (ФРЕЛІМО); пана Хенріке Каррейра, члена Керівного комітету Народного руху за визволення Анголи (МПІА); пана Фануеля Мартуза, секретаря з зовнішніх відносин Революційного комітету Мозамбіку (КОРЕМО)²⁸. Таким чином ООН все більше співпрацювала із політичними організаціями Анголи, Мозамбіку та Гвінеї, у той же час здійснюючи часткову міжнародну ізоляцію Португалії.

З 27 по 29 червня 1970 р. в Римі відбулася Міжнародна конференція з підтримки народів португальських колоній. На цій конференції взяли участь представники трьох національно-визвольних рухів – МПІА, ФРЕЛІМО та ПАІГК, були присутні представники Спеціального комітету ООН, представники 117 національних і міжнародних організацій, які представляли 64 країни світу. Це була перша конференція такого формату, коли в Європі обговорювали питання надання політичної, моральної, фінансової підтримки народам Африки у боротьбі проти колоніалізму. На конференції закликали країни НАТО припинити надавати збройну допомогу Португалії аби пришвидшити завершення війн в Анголі, Мозамбіку та Гвінеї²⁹.

Загалом, на початку 1970-х рр. Португалія не мала достатньо сил, щоб одночасно воювати у кількох колоніях. Стали відчутними і певні проблеми з НАТО – португальська армія не могла виконувати свої зобов'язання відповідно до угоди з Альянсом, а фінансові витрати на війни дуже негативно позначались на умовах життя в країні.

Португалія опинилася у глибокій економічній кризі та стала найбіднішою країною в Європі. Опозиційні ідеї, насамперед лівого спрямування, охопили широкі верстви суспільства, особливо молодь. У квітні 1974 р. в Португалії відбувся державний переворот – «Революція гвоздик», після якого почався діалог з африканськими повстанцями. Новий режим припинив усі воєнні дії в африканських колоніях, та оголосив про можливість надати їм незалежність. 10 вересня 1974 р. Гвінея-Бісау отримала незалежність, а Мозамбік та Ангола 1975 р. Проте, завершення війн за незалежність проти Португалії в подальшому відкрило двері для запеклого збройного конфлікту між радянськими та прозахідними силами.

Висновки. Після п'ятнадцятирічної війни в Африці Португалія втратила свої колонії. Процес здобуття незалежності африканськими колоніями Португалії не залишив осторонь Організацію Об'єднаних Націй. Адже із прийняттям у 1960 р. Генеральною Асамблеєю ООН Декларації про надання незалежності колоніальним країнам та народам, ООН зайняла чітку позицію щодо надання допомоги народам Африки отримати право на самовизначення. Створений ООН Спеціальний комітет з деколонізації здійснював масивну роботу зі збору та поширення інформації про події, які відбувались в Анголі, Португальській Гвінеї та Мозамбіку.

ГА ООН і РБ ООН прийняли низку Резолюцій з вимогою припинити військові дії та

²⁸ Report of the Special Committee... Volume 2. New York: UN, 1973. P. 89.

²⁹ Ibid. P. 387.

надати незалежність африканським народам. ООН активізувала всі можливі дипломатичні важелі впливу на міжнародній арені аби припинити війни та мирним шляхом врегулювати питання надання незалежності африканським колоніям Португалії. У війнах за незалежність португальських колоній ООН засуджувала жорстоку та репресивну політику Португалії, надаючи всебічну підтримку національно-визвольним рухам Анголи, Гвінеї-Бісау та Мозамбіку. Політика ООН була послідовною та поміркованою, її рішення та заклики стосовно Португалії були чіткими, але не мали важелів впливу до того аби примусити Португалію їх виконувати. Ті заходи, які застосовувала ООН для вирішення конфлікту, не були радикальними, але з часом вони призвели до часткової ізоляції країни на міжнародній арені та поглиблення економічної кризи.

Olena Skrypnyk

War for Independence of the Portuguese Colonies and the Position of the UN

Abstract: The article examines the process of independence of the Portuguese colonies. From 1961 to 1974, the three countries that were under the colonial power of Portugal waged a desperate struggle for the right to self-determination. The position of the UN in the wars for the independence of Angola, Mozambique and Guinea-Bissau is characterized.

The work of the Special Committee on Decolonization related to this issue was studied. The Special Committee on Decolonization created by the UN carried out a massive work of collecting and disseminating information about the events that took place in Angola, Portuguese Guinea and Mozambique. It was determined that the wars for the independence of the Portuguese colonies were classified by the UN as a threat to international peace and security.

The work of the UN Security Council regarding the cessation of hostilities in Portuguese colonies is analyzed and solving the issue of granting independence to these countries. The UN Security Council has constantly demanded that Portugal grant the peoples under its rule the right to self-determination and independence, and to stop all repression and withdraw military forces from Angola, Guinea and Mozambique. The work of the UN General Assembly regarding the peaceful settlement of conflicts between Portugal and its African colonies is characterized.

It was found that with the adoption by the UN General Assembly of the Declaration on granting independence to colonial countries and peoples, the UN has taken a clear position on helping the peoples of Africa gain the right to self-determination. In the wars for the independence of the Portuguese colonies, the UN condemned Portugal's brutal and repressive policy. The measures used by the UN to resolve the conflict were not radical, but over time they led to the partial isolation of Portugal in the international arena and the deepening of the economic crisis in the country.

Keywords: UN, UN Security Council, Angola, Mozambique, Guinea-Bissau, war for independence, UN General Assembly